

N. Καζαντζάκης, από το 1906!

Των Γ. Η. Ορφανού και Σωτηρίας Σαριδάκη - Ορφανού

100 χρόνια συμπληρώνονται φέτος από την πρώτη εμφάνιση του Νίκου Καζαντζάκη στα Ελληνικά Γράμματα (1906 - 2006).

Με το σημερινό μας σημείωμα, θα δώσουμε λίγα στοιχεία (βλ. αφιερώματα της «ΝΕΑΣ ΕΣΤΙΑΣ» και, μεταξύ άλλων, στις Ιστορίες Νεοελληνικής Λογοτεχνίας των Λ. Πολίτη και Γ. Κορδάτου κ.ά.) για τη ζωή και το συγγραφικό έργο μιας από τις αμφιλεγόμενες όσο και πολυποίκιλα σημαντικές μορφές της ελληνικής λογοτεχνίας του 20ου αιώνα.

Η συγγραφική του δραστηριότητα, λοιπόν, ξεκινά από το 1906, με το έργο «Όφης και Κρίνο», που αφιερώνει στην τότε αγαπημένη του, Γαλάτεια Αλεξίου. Ένα βιβλίο ηδονής και θανάτου όπως το χαρακτήρισαν τότε οι λογοτεχνικοί κύκλοι. Το υπογράφει με ένα ψευδώνυμο, που παραπέμπει, κατά τη γνώμη μας, σε Ινδουισμό ή Βουδισμό, «Κάρμα Νιρβαμή». Αργότερα, βεβαίως, ο Καζαντζάκης απέσυρε το εν λόγω έργο, αλλά οι μελετητές του και οι φιλόλογοι το συμπεριλαμβάνουν πάντα στο corpus των έργων του.

«Όφης και Κρίνο»

Για το «Όφης και Κρίνο», η Αγγέλα Καστρινάκη (Πανεπιστήμιο Κρήτης), μεταξύ άλλων, σημειώνει και τα εξής: «[...] Στο πρώτο κιόλας έργο του Καζαντζάκη, το «Όφης και κρίνο» (1906), ο ήρωας και αφηγητής, κάποιος ζωγράφος, αφού έζησε ένα τρελό σαρκικό πάθος, σκοτώνει το αντικείμενο των πόθων του - και σκοτώνεται κι ο ίδιος - μέσα σε ένα δωμάτιο γεμάτο λουλούδια. Ο άθλιος θάνατος δεν είναι εφεύρεση του Καζαντζάκη: ο Ηλιογάβαλος, που θανάτωνε τους καλεσμένους του με ροδοπέταλα - υπήρξε ένας από του αγαπημένους ήρωες της Παρακμής, φερμένος και στην Ελλάδα με το σονέτο του Γρυπάρη "Τα ρόδα του Ηλιογάβαλου" (1895).

Στο «Όφης και κρίνο», ο άντρας (αυτό) χαρακτηρίζεται

ως "Εκλεχτός", έχει θεϊκή φλόγα μέσα του και ονειρεύεται την επιστροφή σε μια ανώτερη πατρίδα, την οποία θυμάται και νοσταλγεί η γυναίκα, αντίθετα, είναι αδύναμη και η ψυχή της προέρχεται "από άλλους μικρότερους κόσμους". Ο ανώτερος αρσενικός, λοιπόν, του οποίου η καλλιτεχνική δραστηριότητα έχει ανασταλεί εξαιτίας της γυναίκας, αποφασίζει και εκτελεί τον από κοινού θάνατο, ενώ εκείνη δοκιμάζει, μάταια, να αντισταθεί...».

Με τι ασχολείται, όμως, το βιβλίο αυτό του Καζαντζάκη; Με ένα δυνατό ερωτικό πάθος! Σύντροφος στην περιπέτεια της λιτανείας της αγάπης σώματος και ψυχής μια Ιρλανδέζα, παπαδοπούλα, δασκάλα της αγγλικής, που δεν ήταν και εκείνη άσχετη προς τα καθολικά ερωτήματα για τον προορισμό του ανθρώπου.

Ένας Κρητικός και μια Ιρλανδέζα συναντήθηκαν και ο αγέρας έπαιρνε φωτιά ανάμεσά τους και τελικά τύλιξε και τους ίδιους. Όφης εκείνος, Κρίνο εκείνη, «Όφης και Κρίνο» η συγκλονιστική συνεύρεση και αφήγηση.

Ζωή γεμάτη εμπειρίες

Ήρθε η ώρα, όμως, να δώσουμε κάποια χρήσιμα βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία του Ν. Καζαντζάκη εν τάχει, για όσους θέλουν να τα θυμηθούν. Γεννήθηκε το 1883 στο Ηράκλειο. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα και φιλοσοφία στο Παρίσι, αλλά ποτέ δεν ήσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου βιοποριστικά επί μακρόν. Η νιότη του ήταν επηρεασμένη από τις απόψεις του Ίωνα Δραγούμη και του Ελευθέριου Βενιζέλου. Η Έρη Σταυροπούλου, καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σημειώνει για τον Καζαντζάκη (Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, 17-1-2000): «[...] Φοιτητής ακόμη, άρχισε να γίνεται γνωστός στους λογοτεχνικούς κύκλους με τα πρώτα έργα του, το δοκίμιο «Η αρρώστια του αιώνος» (1906), το «Όφης και κρίνο» (1906), το μυθιστόρημα «Σπασμένες ψυχές» (1909-1910) και μερικά θεατρικά. Συνεργάστηκε με περιοδικά, εφημερίδες και εγκυκλοπαιδικά λεξικά, έγραψε σχολικά βιβλία,

ενώ για πολλά χρόνια μετέφραζε, κυρίως για λόγους βιοποριστικούς, μελέτες, άρθρα και λογοτεχνικά έργα, σφραγίζοντάς τα με την ιδιότυπη γλώσσα του και την προσωπικότητά του: Νίτσε, W. James, Μπερζόν, Δαρβίνο, Μπίχνερ, Μέτερλινκ, Έκκερμαν, Πλάτωνα, ακόμη τη Θεία Κωμωδία του Δάντη, τον πρώτο Φάουστ του Γκαίτε κ.ά. Τέλος, σε συνεργασία με τον καθηγητή Ι. Κακριδή την Ιλιάδα και την Οδύσεια.

Το 1914-1915 περιηγήθηκε συστηματικά την Ελλάδα μαζί με τον Άγγελο Σικελιανό, που είχε γνωρίσει στον Εκπαιδευτικό Όμιλο. Τα αλληπάλληλα ταξίδια του στο εξωτερικό (Γερμανία, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία, Ισπανία, Σοβιετική Ένωση, Ιαπωνία, Κίνα, Αγγλία, Ιταλία, Αίγυπτος, Σινά, Παλαιστίνη, Κύπρος), κυρίως ως ανταποκριτής διαφόρων εφημερίδων, του έδωσαν το υλικό για τα περίφημα ταξιδιωτικά του βιβλία: Ιταλία, Ισπανία, Αίγυπτος, Σινά (1927), Τι είδα στη Ρουσία (1928, τόμ. Α'-Γ'), Ισπανία (1937), Ιαπωνία - Κίνα (1938), Αγγλία (1941), Ιταλία, Αίγυπτος, Σινά, Ιερουσαλήμ, Κύπρος (1961). Τη δώσαν, επίσης, τη δυνατότητα να ζήσει από κοντά μεγάλα γεγονότα που σημάδεψαν τον αιώνα μας (όπως ήταν η ρωσική επανάσταση) και να γνωριστεί με εξέχουσες προσωπικότητες. Σ' αυτόν τον αιπλάνητο βίο δεν σταματούσε να μελετά και, κυρίως, να γράφει αδιάκοπα, διορθώνοντας συχνά και μεταπλάθοντας τα έργα του...».

Το ταξίδι του το 1919 στη Ρωσία, ως Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Περιθάλψεως, αποτέλεσε το προίμιο της συναρπαστικής οδύσσειας που ακολούθησε τα επόμενα χρόνια. Η ενεργός ανάμειξη του στην πολιτική ολοκληρώνεται όταν διατελεί υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου σε ελληνικές μεταπολεμικές κυβερνήσεις (1945). Στις 28 Ιουνίου 1956, στην Βιέννη, του απενεμήθη το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης.

Το 1957, παρά κάποια προβλήματα υγείας, ο Καζαντζάκης και η τότε σύζυγός του, Ελένη Σαμίου, άρχισε μια νέα περιόδεία του στην Άπω Ανατολή (Κίνα-Ιαπωνία), που όμως υπήρξε και η τελευταία του. Αρρώστησε και μεταφέρθηκε στο Φράμπουργκ της Γερμανίας, όπου και απέθανε, τέλη Οκτωβρίου τον ίδιο χρόνο. Η ταφή του έγινε στο Ηράκλειο, σε έναν προμαχώνα των Ενετικών Τειχών της πόλης, το Μαρτινέγκο, μετά από σάλο για τις σχέσεις του με την Εκκλησία (εάν ίσχυε ο αφορισμός του ή όχι για μέρος των γραπτών του). Στην ταφόπλακά του έχει τεθεί η εξής επιγραφή: «Δεν ελπίζω τίποτα. Δεν φοβάμαι τίποτα. Είμαι λεύτερος».

Ο Νίκος Καζαντζάκης ήταν μεγάλος ταξιδευτής. Ταξίδεψε πολύ σε Ευρώπη, Ασία, Αφρική και Άπω Ανατολή και κατέγραψε τις εντυπώσεις του. Ο Καζαντζάκης αγαπά με πάθος την ελευθερία, γιατί πιστεύει ότι ο άνθρωπος δεν ζει χωρίς ελευθερία και ελευθερία δεν υπάρχει, αν δεν στηρίζεται στη δικαιοσύνη. Ακόμα, πολλοί είπαν τον Καζαντζάκη άθεο. Τούτο είναι άδικο. Κανένας συγγραφέας στον κόσμο ως τώρα δεν αναφέρει στα έργα του το θεό περισσότερο από τον Καζαντζάκη.

Τα έργα

Καταλήγοντας, ας προσπαθήσουμε να ιδούμε έναν πίνακα των ολοκληρωμένων έργων του, ενώ χρήσιμες πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του αντλούμε και από την εκδοθείσα αλληλογραφία του με τον Παντελή Πρεβελάκη ή τον Κακριδή. Έγραψε μυθιστορήματα: «Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά» (1946), «Ο Καπετάν Μιχάλης» (1953), «Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται» (1954), «Ο Τελευταίος Πειρασμός» (1955), «Ο φτωχούλης του Θεού» (1956), «Τόντα Ράμα» (1956), «Ο Βραχόκηπος» (1960), «Αναφορά στον Γκρέκο» (1961), «Οι αδερφοφάδες» (1963). Συνέθεσε ποιήματα: «Οδύσεια» (1938, 2006: 33333 ιαμβικοί δεκαπεντασύλλαβοι στίχοι, 24 ραφωδίες Α - Ω) και «Τερτοίνες» (1960).

Παρουσίασε τις φιλοσοφικές του ιδέες και στο «Συμπόσιο», αλλά έγραψε και θεατρικά, με θέματα αντλημένα από την αρχαιότητα («Προμηθέας», «Κούρος», «Οδυσσεύς», «Μελισσα») ή το Βυζάντιο («Χριστός», «Ιουλιανός ο Παραβάτης», «Νικηφόρος Φωκάς», «Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος»), αλλά και διάφορα («Καποδίστριας», «Χριστόφορος Κολόμβος», «Σόδομα και Γόμορα», «Βούδας»), ενώ σημαντικά, τέλος, είναι και τα ταξιδιωτικά του έργα και δημοσιεύματα.

Πολιτισμός

RENAULT
ΕΦΕΥΡΕΤΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ

ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΘΕΙΤΕ ΤΩΡΑ
ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΕΣ ΤΙΜΕΣ RENAULT

ΚΑΙ ΜΕ ΑΤΟΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

CLIO II	5π 1,2 lt	ΑΞΙΑ: 10.250 €
CLIO III	3π 1,2 lt	ΑΞΙΑ: 12.500 €
CLIO III	3π 1,4 lt	ΑΞΙΑ: 13.600 €
MEGANE 2006	5π 1,4 lt	ΑΞΙΑ: 14.500 €
MEGANE 2006 SEDAN	5π 1,4 lt	ΑΞΙΑ: 14.500 €
SCENIC PACK	1,4 lt	ΑΞΙΑ: 15.700 €
SCENIC SKY	1,6 lt	ΑΞΙΑ: 18.950 €
ΜΕ ΣΤΑΘΕΡΗ ΥΑΛΙΝΗ ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΟΡΟΦΗ		ΑΞΙΑ: 18.950 €
LAGUNA	1,6 lt	ΑΞΙΑ: 17.500 €

Οι πόρτες είναι ανοιχτές
και τα άλογα λυμένα.

Νέα έκδοση
**Mazda RX-8
REVOLUTION**

**192 άλογα
25.990 ευρώ**

Τώρα η MAZDA ΧΑΝΙΩΝ σας κάνει την καλύτερη τιμή για να αποκτήσετε το μοναδικό **Mazda RX-8 REVOLUTION** στην καλύτερη τιμή, **MONO με 25.990 ευρώ και με δώρα αξίας 1.800 ευρώ.**

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΜΥΛΩΝΑΚΗ Α.Ε
Λ. ΣΟΥΔΑΣ 88 - ΧΑΝΙΑ - ΤΗΛ.2821036150

EUROCAR Φαντριδάκης α.ε.β.ε.ε.

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ & ΕΠΙΣΚΕΥΑΣΤΗΣ RENAULT
Εκθεση - Service - Ανταλλακτικά - Τμήμα Μεταχειρισμένων
Κάτω Δαράτσο Χανιά Τηλ.: 28210 33514 - 5